

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

**5510300 - Тиббий профилактика иши
бакалавриат таълим йўналишининг
малака талаблари**

Тошкент

СЎЗ БОШИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасалари

КИРИТИЛГАН:

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Тиббий таълимни ривожлантириш маркази

Тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасалари Ректорлар раёсати

ТАСДИҚЛАНГАН:

Соғлиқни сақлаш вазирлиги хузуридаги Тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълим тизими муассасалараро Мувофиқлаштирувчи кенгаш

АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2020 йил «08» 09 даги 236 - сонли буйруғи

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига тегишлидир

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	5510300 - Тиббий профилактика иши бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси	4
1.2.	5510300 – Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи.....	4
2.	5510300 – Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	5510300 - Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари ва эга бўлиши лозим компетенциялар.....	6
3.	5510300 – Тиббий профилактика иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва модул дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.1.	Ўқув режа модул блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.2.	5510300-Тиббий профилактика иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми ва кредитлар сони.....	14

1. 5510300 – Тиббий профилактика иши бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

5510300 – Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўқув режа ва модул дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва модул дастурининг меъёрий муддати ва мос малака(даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва модул дастурининг муддати ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва модул дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва модул дастури ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриятнинг ўқув режа ва модул дастури	Бакалавр	5 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби 5510300- Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва модул дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаб асосида ўқув режа ва модул дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

–мазкур таълим йўналиш бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва модул дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

–таълим йўналишининг ўқув режа ва модул дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

–ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

–битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

–олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

–олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

–таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5510300-Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5510300 – Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5510300 – Тиббий профилактика иши бакалаврият таълим йўналиши – соғлиқни сақлаш тизимининг даволаш-профилактика муассасалари (республика, вилоят, шаҳар, туман ва тармоқ (Ўзбекистон хаво йўллари, Ўзбекистон темир йўллари ва бошқалар) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасидаги санитар эпидемиологик назорат Давлат инспекцияси

ва унинг минтақавий бўлимларида, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тассаруфидаги санитар эпидемиологик осойишталик Агентлиги ва унинг минтақавий бўлимларида, санитар-эпидемиологик осойишталикнинг минтақавий марказларида, ОИТС қарши кураш марказларида, карантин ва ўта хавфли инфекцияларни олдини олиш марказларида, дезинфекция станциялари, санитар-назорат ва санитар-карантин пунктларида, “Тиббий профилактика иши” мутахассислиги бўйича олий тиббий маълумотли мутахассисларни Намунавий номенклатура лавозимида кўзда тутилган ҳолатдаги мос бўлган лавозимлардаги соғлиқни сақлаш тизимини орган ва муассасаларида, соғлиқни сақлашни бошқариш органлари, олий ва ўрта махсус ўқув муассасаларида, патологик анатомия марказларида, суд-тиббийёт экспертиза марказларида, атроф-муҳит объектларини санитария ҳолатини ўрганиш, гигиеник баҳолаш ва профилактик таъсиялар ишлаб чиқиш фаолиятини олиб бориш; аҳоли яшаш жойлари атроф-муҳитини санитария муҳофазасига йўналтирилган тиббий-профилактик муаммолар бўйича асосий вазибаларни ҳал қилиш, Соғлиқни сақлаш вазирлиги тассаруфидаги санитария эпидемиологик осойишталик Агентлигида санитария-гигиеник регламент ва меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва амалиётга тадбиқ қилиш фаолиятини олиб бориш; соғлиқни сақлаш тизимининг барча бўғинларида санитария-гигиенаси соҳасида комплекс масалаларни ечишни ўз ичига олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5510300–Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

– санитария-гигиеник регламент ва меъёрий ҳужжатлар, соғлиқни сақлаш тизимида тегишли дастурлар, стандартлар, илмий мақолалар, тезислар, меъёрий ҳужжатлар, маълумотномалар, ҳисоботлар; тиббийёт асбоб-ускуналари, дори воситалари, муолажалар, ресурслар, воситалар, усул ва услублар мажмуаси; илмий тадқиқот жараёнлари;

- илмий-тадқиқот жараёни.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин

5510300–Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

- Санитария эпидемиология нazorat инспекцияси, санитария-эпидемиология осойишталик Агентлиги (СЭОА) нazorat остидаги объектларда (хизмат кўрсатиш шаклидан қатъий назар) озоҳлантирувчи ва эсорий санитария нazoratлари бўйича амалий фаолиятини мустақил олиб бориш;
- соғломлаштириш, санитар-гигиеник ва профилактик чора-тадбирлар комплексини мустақил тарзда ишлаб чиқиш, мувофиқлаштириши ва ўтказиш;
- ишловчилар орасида соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шакллантириш уларнинг жисмоний, тиббий фаоллигини ошириш;
- гигиена йўналишида қўлланилаётган илгор профилактик тадбирларни ўрганиши ва амалиётга тадбиқ этиши;
- гигиена йўналишида профилактик чора-тадбирларини ташиқлаштириш бўйича тўлиқ ҳажмдаги зарурий кўникмаларга эга бўлган юқори малакали мутахассис сифатида мустақил амалий фаолиятни амалга ошириш;
- аҳолининг эпидемиологик хотиржамлигини сақлашда илгор профилактик тадбирларни ўрганиши ва амалиётга тадбиқ этиши;

1.2.3. 5510300–Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- тиббий-профилактик;
- ташиқлий-бошқарув;
- тиббий– ижтимоий;

- *илмий-тадқиқот;*

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан сўнг ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида махсус модулларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

5510300 – Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин:

- 5A510301- *Гигиена (йўналишлар бўйича, болалар ва ўсмирлар гигиенаси, овқатланиш, коммунал, меҳнат, радиацион гигиенаси, эпидемиология бактериология, микробиология, иммунология ва вирусология) танлов мутахассисликлари*
- 5A510302 – *Атроф муҳит ва инсон саломатлиги;*
- 5A510115-*Соглиқни сақлашни бошқариш (жамоат саломатлиги ва соглиқни сақлашни бошқариш);*
- 5A510113-*Таъхиснинг инструментал ва функционал усуллари (йўналишлар бўйича);*
- 5A510118 - *Морфология (йўналишлар бўйича);*
- 5A510126-*Фармакология магистратура мутахассисликлари ҳамда клиник ординатура*

бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда ўқишни давом эттириши мумкин.

Шунингдек, ўрнатилган тартибда, мустақил изланувчи сифатида илмий - тадқиқот олиб бориш мумкин.

2. 5510300-Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар: Бакалавр:

- дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши; гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;

- Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий истиқлол ғоясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиши;

- табиат ва жамиятда кечаётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;

- инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф муҳитга муносабатини белгиловчи ҳуқуқий ҳамда маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;

- ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;

- тегишли бакалаврият йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;

• соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтириш ўқув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

• таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

• тегишли бакалаврият йўналиши доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;

• кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланади.

2.2. 5510300 – Тиббий профилактика иши таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Тиббий – профилактик фаолиятида:

- Санитария эпидемиология осойишталик Агентлиги (СЭОА) назорат остидаги объектларда (хизмат кўрсатиш шаклидан қатъий назар) огоҳлантирувчи ва жорий санитария назоратлари бўйича амалий фаолиятини мустақил олиб бориши;

- соғломлаштириш, санитар-гигиеник ва профилактик чора-тадбирлар комплексини мустақил тарзда ишлаб чиқиш, мувофиқлаштириши ва ўтказиши;

- ишловчилар орасида соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шаклантириш уларнинг жисмоний, тиббий фаоллигини ошириши;

- гигиена йўналишида қўлланилаётган илғор профилактик тадбирларни ўрганиши ва амалиётга тадбиқ этиши;

- гигиена йўналишида профилактик чора-тадбирларини ташкиллаштириш бўйича тўлиқ ҳажмдаги зарурий кўникмаларга эга бўлган юқори малакали мутахассис сифатида мустақил амалий фаолиятни амалга оширишни эгаллаш ва баҳолаш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқариши;

- давлат санитария–эпидемиология назоратини ташкиллаштириш ва бошқариши;

- санитария қоида ва меъёрлар, гигиеник нормативлар, давлат меҳнат хавфсизлиги стандартлари тизими, қурилиш меъёр ва қоидаларини ишлаб чиқаришда амалий ва услубий ёрдам бериши;

- лойиҳавий ва дастурий ҳужжатларни ишлаб чиқиши;

- санитария–эпидемиология назорати сифатини бошқариш жараёнларини ишлаб чиқиши ва тадбиқ қилиши;

- санитария–эпидемиология назоратини амалга ошириш учун зарур бўлган жараёнлари ва ресурсларини режалаштириши;

- замонавий ахборот технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ва механизмларини ишлаб чиқиши;

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиши ва бошқариши;

- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорини қабул қилиши;

- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ва уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширган ишининг натижаларини баҳолаш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Тиббий – ижтимоий фаолиятида:

- ижтимоий соҳа ҳимоя органлари ва раҳм-шафқат хизматлари билан ҳамкорликда оила ва алоҳида аҳоли гуруҳларига тиббий-ижтимоий, демографик ва психологик таҳдид омилларини ҳисобга олган ҳолда хизмат турларини ташкиллаштириши ва хизмат кўрсатиши;

- аҳоли ўртасида жисмоний, тиббий-ижтимоий ва психологик нуфузни тиклаш қаратилган *қобилиятларга эга бўлиши керак.*

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда тиббий профилактика ишига оид мавзуларда илмий-тадқиқот ишларини олиб боришда иштирок этиши;

- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириши ва топиши;
- тиббий профилактика ишига оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва ҳорижий илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиши;
- касбий фаолият объекти йўналишига мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини ўрганиши;
- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда, давлат санитария эпидемиология назорати марказларида экспериментал тадқиқотлар ўтказиши, уларнинг натижаларига ишлов бериши, баҳолаш ва бошқа касбий фаолият турларини бажариши;
- илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаши, соҳа оид адабиётларни экспертизасини амалга оширишда қатнашиши;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этишда қатнашиши;
- илмий семинарлар, илмий-амалий анжуманларда иштирок этиши;
- маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш, илмий-амалий мавзувий журналларга мақолаларни тайёрлаш қобилиятларга эга бўлиши керак.

3. 5510300-Тиббий профилактика иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5510300-Тиббий профилактика иши бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва модуллар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабаларнинг қуйидаги мажбурий модуллар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

- гуманитар ва табиий-илмий;
- умумкасбий;
- ихтисослик;
- қўшимча.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва модуллар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқув режага киритилган иқтисосликга оид модулларнинг амалий машғулоти ва ўқув амалиёти Олий таълим муассасаси ҳамда санитария эпидемиология осойишталик марказларида ўтказилади.

Назария ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун малакавий амалиётлари даволаш – профилактика муассасаларида ўтказилади.

3.1. Ўқув режа модуллари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар **Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий модуллар блоки:**

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва табиий-илмий фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда математик тушунчалар ва тасавурлар умумийлиги, математик усуллар ва моделлар, информацион тизим, тиббиётда лотин тили терминологиясининг моҳияти ва аҳамияти, терминоэлементлар бўйича клиник атамалар, физикавий, кимёвий ва биологик

жараёнларнинг ўзаро таъсирлашуви, замонавий тиббий билим олишни ўзига хослиги ва ривожланишнинг асосий босқичлари, биофизика фанининг моҳияти, вазифалари, организм аъзо ва тўқималарининг фаолияти асосида ётувчи умумий физикавий ва биофизикавий қонуниятлари, физикавий қонуниятларнинг тирик организмдаги жараёнларга татбиқ этиш, кимёнинг асосий қонунлари, органик бирикмаларнинг тузилиш назарияси, организмда кечадиган биокимёвий жараёнларнинг ўзаро боғлиқлиги, патологик ҳолатларда моддалар алмашинувининг бузилиши ҳақида тасаввурларни шакллантириши;

табiiй фанларнинг ўзаро фундаментал бирлиги, тиббиёт соҳасида фундаментал ва клиник фанларни ўзлаштириш учун анатомия фанининг зарурлиги, организмнинг ўсиши, шаклланиши, ривожланишининг асосий қонуниятларининг моҳияти, уларнинг ташқи муҳит билан муносабатини таъминлаётган тизимлар ҳамда уларнинг ёшга нисбатан ўзгариши, гистология, эмбриология, цитология фанининг назарий ва илмий асосларига таянган ҳолда ҳужайра, тўқималарнинг турлари, умумий тузилиши ва вазифалари, аъзоларнинг тараккиёт манбалари, шаклланиш муддатлари, умумий тузилиш асослари, вазифалари ва ёшга кўра бўладиган ўзгаришлари, одам эмбриологияси босқичлари, уларнинг хусусиятлари, аъзолар, физиологиянинг мақсад ва вазифаси, унинг умумий амалиёт ва фаолиятидаги аҳамияти, замонавий тиббий микробиология, вирусология ва иммунология фани, унинг мақсад ва вазифалари, одам ҳаёт фаолияти жараёнида физиологик функцияларнинг бошқарилиши ва асосий қонуниятлари ҳақидаги назарий ҳамда илмий тасаввурларни шакллантириши;

Патологиянинг асосий тузилиши (микроскоп ва гистологик) белгилари. Ҳужайраларнинг умумий патологияси. Заҳарланиш ва некроз, қон ва лимфа айланишининг бузулиши, яллиғланиш. Иммунопатологик ва компенсатор-мослашиш жараёнлари, шишлар. Аъзо ва тизимларда касалланиш ҳолатидаги хусусий патологик морфология. Юқумли касалликларнинг патологик анатомияси.

Касалликларни ривожланиши ва тузилиш қонуниятлари ва механизми асослари. «касалланиш олди» ва касалланиш тушунчаси, ижтимоий-экологик омилларнинг аҳамияти, этиология ва патогенезнинг умумий масалалари. Атроф- муҳит ифлосланишини касалланиш сабабларининг янги омиллари махсус ва умумий касалланиш ҳолатларининг бир-бирига боғлиқлиги. Патологияда ирсиятнинг ва организмнинг реактивлигини бузилиши, иммунопатологик кўринишлари. Патология жараёнлар патофизиологияси: танада қон айланишини, тўқималар ўсиши ва метаболизмнинг бузилиши, яллиғланиш, иситма, гипоксия. Аъзо ва тўқималарнинг патологиясида функционал бузулишларнинг тафсилоти. Она-ҳомила-йўлдош тизими ва ёши бўйича патофизиологиянинг ўзига хос томонлари, экстремал ҳолатлар ва уларни коррекция қилишнинг асосий тамойиллари.

таълим йўналиши учун зарур бўлган фундаментал фанларни чуқур ўрганишнинг илмий ва назарий асосларини таъминлаши лозим;

Умумқасбий модуллар блоки:

математик ва табiiй-илмий фанлар билан махсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши;

таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумқасбий билимларни, амалий кўникма ва ўқувларни шакллантириши;

таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

Дори воситалари, уларнинг инсон ва ҳайвон организмга таъсир механизми. Умумий фармакология, дори воситаларининг фармакокинетикаси. Умумий токсикология-нинг асослари. Хусусий фармакология-турли аъзо ва тизимларга таъсири, таъсир этиш механизми бўйича доривор моддаларнинг қайд рўйхати. Қўлланиши бўйича мос келадиган ва келмайдиган кўрсатмалар. Ёшга нисбатан таъсирининг ўзига хос томонлари. Кўшимча ва заҳарлилик хусусиятлари, асоратлари, дори воситаларидан заҳарланганда ёрдам кўрсатиш. Умумий рецептура, доза, рецептнинг шакллари. Турли патологик ҳолатлар учун дори ёзиш йўллари.

Тирик фукороларга етказилган тан жароҳатларини экспертизаси. Ҳолатини, механик жароҳатларни, захарланиш ҳолатларини аниқлаш бўйича мурдаларни экспертиза қилиш. Далилий ашёларни экспертизаси, расмий ҳужжатларни тўлдириш

Беморларни лаборатория асбоблари (лаборатор ва клиник) текширувларга тайёрлаш. Ички касалликларни ташхисидаги белгилар ва кўринишлар-этиологияси, патогенези, клиникаси, даволаш усуллари, профилактикаси. Қолдириб бўлмайдиган шароитларда тез тиббий ёрдам кўрсатиш. Асосий тиббий ҳужжатлар.

Кутилмаган ҳолатларда ва табиий офатларда зарар кўрганларга ва шикастланганларга кечиктириб бўлмайдиган тиббий-терапевтик ёрдам кўрсатиш. Нурла-ниш касаллиги, ташхис қўйиш ва даволаш, саралаш ва касалларни эвакуация қилиш.

Сил касаллиги этиологияси, эпидемиологияси, патогенези, хатарли гуруҳлари, ташхис усуллари, эрта ташхис қўйиш, даволаш, диспансеризация, профилактика. Ҳомиладор ва кекса ёшдаги инсонларда сил касаллиги. Махсус профилактика.

ВМЭК (врачлик меҳнат экспертизаси комиссияси), ижтимоий соҳалар. Касб касалликларининг этиологияси, патогенези, клиникаси, ташхис усуллари, оқибати ва энг кўп тарқалган касалликларининг давоси. Врачлик меҳнат экспертизаси, профилактикаси. Профилактик тиббий кўриклар. Касб касалликларида иш билан таъминлаш. Тиббий ҳужжатлар.

Тери таносил касалликлари этиологияси, эпидемиологияси, патогенези, клиникаси, лаборатория ташхиси ва даволаш асослари, профилактикаси. Диспансери-зация. Тери, касбга оид тери, таносил, ҳамда жинсий йўл билан ўтадиган касалликлар профилактикаси. ОИТС ни профилактикаси.

Юқумли касалликлар этиологияси, патогенези, клиникаси, лаборатория- асбоблари ташхиси, давоси, диспансеризация ва юқумли касалликларни энг кўп тарқалган гижжа касалликларини олдини олиш, асоратлари. Кечиктириб бўлмайдиган ёрдам кўрсатиш. Юқумли касалликларни эрта аниқлаш.

Асаб тизимининг клиник анатомияси. Асаб касаллигини аниқ ташхиси, асосий белгилари, этиологияси, патогенези, клиникаси, текшириш усуллари, асоратлари, давоси. Кечиктириб бўлмайдиган тиббий ёрдам. Марказий ва периферик асаб тизимининг орттирилган, ирсий ва касб касалликларида иш билан таъминлаш. Соматоневрология.

Умумий психопатология ва хусусий психиатрия. Асосий руҳий психопатологик синдромлар. Шошилиш ҳолатлар. Психопрофилактика ва психогигиена асослари. Беморнинг руҳий фаолиятининг асосий қонуниятлари, соғ ва касаллик ҳолатининг чегаралари. Тиббий психология асослари, деонтология, этика, психогигиена.

Жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишга бўлган кўрсатмалар. Шуғулланувчилар устидан тиббий назорат ўтказиш. Организмнинг жисмоний ривожланганлигини аниқлаш ва баҳолаш. Спорт иншоатларига ва спортчилар гигиенасига (бош кийим, пойафзал, овқатланиши, дам олиш, кун тартиби) талаблар. Организмнинг иш бажариш қобилиятини, тикланиш жараёнларини аниқлаш ва олинган натижаларни баҳолаш. Ташқи нафас аппаратининг функционал ҳолати, аниқлаш усуллари ва баҳолаш. Врач-педагогик назорати ва қўлланиладиган усуллари. Врач назорати картасини (Шакл 061/у) расмийлаштириш ва химоя этиш. Шифобахш жисмоний тарбиянинг умумий асослари: восита, шакл, ҳаракат тартиботи. Самарадорлигини аниқлаш усуллари.

Инсонларнинг хасталикларини ултратовуш, рентген (шу жумладан компьютер томографияси), радионуклеид ва ядро – магнит резонанс ташхиси. Хавфли ўсмаларни ва ўсма бўлмаган хасталикларни нур билан даволаш.

Беморларни лаборатория ва асбоблар ёрдамида текшириш усулларига тайёрлаш. Асептика, антисептика. Анестезиологиянинг асослари, клиник ва лаборатория текшириш усуллари. Қон кетишда ва жароҳатларда биринчи ёрдам кўрсатиш. Қон қуйиш, жаррохлик муолажаларининг турлари. Операциядан олдинги тайёргарлик ва операциядан кейинги давр. Асоратлар, уларни олдини олиш. Энг кўп тарқалган ўткир ва сурункали жаррохлик касалликларини этиологияси, патогенези, клиникаси, давоси, асосий тиббий ҳужжатлар.

Меҳнат фаолиятини тиклаш. Ижтимоий реабилитация, протезлаш, травматизм (жароҳатланиш, хонадонда, транспортда, ишлаб чиқаришда, спортда, мактабда, қишлоқ хўжалигида) сабаблари ва олдини олиш чоралари, этиологияси, патогенези, ташхис қўйиш ва жароҳатланган ва таянч ҳаракат аппаратларини синган беморларга биринчи ёрдам кўрсатиш. Кечиктириб бўлмайдиган тиббий ёрдам кўрсатиш. Фавқулотда ҳолатларида ва табиий офатларда талофат кўрганларга биринчи ёрдам кўрсатиш ва транспорт имобилизациясини бажариш.

Оториноларингология: кулоқ, ҳалқум, хиқилдоқ ва бурун касалликларини этиологияси, патогенези, клиникаси, текшириш усуллари, асоратлари, даволаш ва профилактикаси, уларни бошқа аъзо ва тизимларга таъсири. Кечиктириб бўлмайдиган ҳолатларда тез тиббий ёрдамни кўрсатиш. Ташқи муҳит ва ишлаб чиқариш муҳити омилларини таъсири.

Оғиз бўшлиғи ва тишларнинг касалликлари этиологияси, патогенези, клиникаси, ташхиси, ички аъзо касалликлари билан боғлиқлиги, даволаш усуллари, профилактикаси.

Кўзнинг ёшга нисбатан анатомияси. Физиологик оптика, кўришнинг оптик коррекцияси. Кўриш аъзоларининг туғма, орттирилган ва касбий касалликлари этиологияси, патогенези, клиникаси, ташхиси, оқибатлари, асоратлари, даволаш тамойиллари профилактикаси. Кечиктириб бўлмайдиган тиббий ёрдам кўрсатиш. Кўз жароҳатлари – биринчи ёрдам кўрсатиш, олдини олиш, экспертизаси ва профилактикаси. Болалик йиллари даврлари ва уларнинг ўзига хос томонлари. Болаларнинг ривожланишига таъсир этувчи омиллар. Болалар жисмоний ривожланишининг мониторинги. Кўкрак сути билан боқиш, гўдақларни овқатлантириш усуллари. Болалар орасида кенг тарқалган касалликларнинг этиологияси, патогенези, клиникаси, асоратлари, дифференциал ташхис, бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактикаси. Болалар иммун тизимининг ўзига хослиги ва ривожланиш даврлари. Профилактик эмлашлар. Шошилиш ҳолатларда бирламчи тиббий ёрдам кўрсатиш тамойиллари.

Фаннинг назарий ва амалий асослари. Ирсий касалликлар бўйича хавф гуруҳлари. Скрининг марказлари. Ген ва хромосом касалликларнинг этиологияси, патогенези, клиник белгилари, профилактикаси. Ташхислаш учун қўлланиладиган усуллар.

Аёллар организмнинг ўзига хос томонлари. Ҳомиладорлик даврида, туғганда ва туғгандан кейинги даврда бўладиган физиологик ва патологик жараёнлар. Ҳомиладорлик – ташхис усуллари, ҳомила ҳолатини аниқлаш усуллари. Экстрагенитал патология, гестозлар, клиникаси ва даволаш. Ҳомиладорликни физиологик жараёнини бузилиш сабаблари. Физиологик ва патологик туғишлар. Кечиктириб бўлмайдиган ҳолатларда тез ёрдам, профилактика. Аёлларнинг репродуктив фаолиятини ва унинг ҳар хил ёшдаги даврларда ва ишлаб чиқаришнинг зарарли омилларининг таъсири натижасида бузилиши. Аёллар жинсий аъзолари касалликларининг этиологияси, патогенези, клиникаси, ташхис усуллари, давоси ва профилактикаси. Абортлар, бепуштлик. Оилани режалаштириш, контрацепция.

Аҳоли саломатлиги - уни ўрганиш усуллари, ижтимоий-гигиеник аҳамияти, ижтимоий-гигиеник омиллар ва турмуш тарзини аҳоли саломатлигини шаклланишидаги тутган ўрни. Аҳоли саломатлигини ўрганишда тиббий статистиканинг ўрни. Статистик тадқиқот мақсадлари, вазифалари, босқичлари. Статистик таҳлил усуллари. Иsobтли тиббиёт принциплари. Энг муҳим хасталиклар, уларнинг ижтимоий-гигиеник аҳамияти. Соғлиқни сақлашнинг назарий асослари, сахар ва қишлоқ аҳолисига тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил қилиш, оналик ва болаликни ҳимоялаш, санитария эпидемиология хизмати, соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш, соғлиқни сақлашни бошқариш, режалаштириш, маблағ билан таъминлаш асослари. Менежмент фани, менежмент усуллари, менежментга таъсир этувчи омиллар. Замонавий менежерларнинг тафсилотлари, менежернинг бошқарувчанлик қобилиятига таъсир этувчи омиллар. Соғлиқни сақлаш тизимида бошқарувчанлик тоифалари, маркетинг ва унинг тамойиллари, эҳтиёжлари, бозор, маркетинг хизмати, бозор иқтисодиёти шароитида нарх-навоининг шаклланиши. Маркетингни бошқариш, эҳтиёжлик ҳолати ва бозор иқтисодиёти шароитида саломатликни ҳимоялашни ташкил қилиш.

Радиацион гигиена. Организмга нурланувчи радиацияларнинг таъсирини асосий қонуниятлари. Ташқи ва ички нурланишнинг йўл қўйиладиган даражаси, бу радиацион хавфсизликнинг асоси эканлиги. Санитар дозиметрик назорат. Ёпиқ ионлантирувчи нурланувчи манбалар билан ишлашда ҳимояланиш тамойиллари. Радиоактив ифлосланишдан ташқи муҳитни ва аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш. Радиацион авариялар, турлари ва уларнинг оқибатларни бартараф этишга доир тадбирлар. Ҳарбий гигиена. Ўзбекистон Республикасида қуролли кучларни санитария-гигиена таъминотини ташкил этиш. Қўшинларни жойлашиши, дала шароитларида қўшинларнинг сув таъминоти ва сифатини гигиеник назорати, ҳарбий хизматчиларни овқатланиши устидан санитария назорати ўтказиш, баъзи қўшин турларида меҳнат гигиенаси. Оммавий қирғин қуролларини ишлатиш шароитида санитария назоратининг вазифалари.

Юқумли касалликларни ўрганишда эпидемиологик ёндошув. (Тиббий таълим тизимида ва замонавий тиббиёт фанлари орасида эпидемиологиянинг тутган ўрни. Эпидемиологиянинг ривожланиш тарихи), Эпидемиологик текширув усуллари, ўсма ва юрак - қон томирлар касалликлар эпидемиологияси. Ноинфекцион эпидемиология тўғрисида тушунча. Эпидемик жараён тўғрисидаги таълимот, Эпидемик жараён кўринишлари ва уларнинг интерпретацияси, Юқумли касалликларнинг юқиш механизми ва табиий ўчоқлик назариялари. Паразитар тизимнинг ўз-ўзини бошқариш назарияси, Юқумли касалликлар таснифи ва қўзатувчиларнинг эволюцион тараққиёти., Соғлиқни сақлаш тизимининг бошланғич бўғинларида (бирламчи звеноси) профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкил қилиш. , Юқумли касалликлар кабинети иши билан танишиш, Ҳайвонлар ва касаллик чақирувчи қўзатувчиларни тарқатувчи бўғимоёқликларнинг эпидемиологик аҳамияти. Зооантропоноз касалликларда санитария-ветеринария тадбирлари, Ўчоқли дезинфекция, дезинсекция, дератизация. ДПМ ларда ДДД ва стерилизациянинг сифати ва самарадорлиги., ДПМ да МСБ иши билан танишиш., Иммунопрофилактика. Профилактик эмлаш. Эмлаш календари чет эл адабиётларига таққослаш., Оилавий поликлиникаларда эмлаш ишларини ташкилаштириш, Соғлиқни сақлаш тизимининг бошланғич бўғинларида (бирламчи звеноси)да эмлаш ишларининг сифати ва самарадорлиги, Ич терлама, паратиф А и В этиологияси, эпидемиологияси., Ич терлама, паратиф А и В профилактикаси, Салмонеллезлар таснифи.Салмонеллезларда эпидемик жараённинг намоён бўлиши, Салмонеллезлар эпидемиологияси, профилактикаси, Шигеллезлар эпидемиологияси ва профилактикаси, Эшерихиозлар эпидемиологияси ва профилактикаси, Вирусли гепатитлар таснифи. Энтерал гепатитларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси, Гепатит В эпидемиологияси ва профилактикаси, Гепатит С, Д эпидемиологияси ва профилактикаси, Полиомиелит эпидемиологияси ва профилактикаси, Вабо эпидемиологияси ва профилактикаси, Вабо касаллигини аниқлашда участка шифокорининг вазифалари, Ичак иерсиниозлари эпидемиологияси ва профилактикаси, Бактериологик лабораториянинг иш режими билан танишиш, Ротавирусли инфекцияларнинг эпидемиологик хусусиятлари, Грипп, ОРВИ ва Атипик пневмония эпидемиологияси ва профилактикаси, Дифтерия. Эпидемиологияси ва профилактикаси, Кўкйўтал. Эпидемиологияси ва профилактикаси, Қизамиқ. эпидемиологияси ва профилактикаси, Менингококк инфекцияси эпидемиологияси ва профилактикаси, Тепки. Эпидемиологияси ва профилактикаси, Қизилча эпидемиологияси ва профилактикаси, Нозокомиал инфекциялари эпидемиологияси ва профилактикаси. Стрептококкозлар эпидемиологияси ва профилактикаси, Ҳарбий эпидемиологиянинг назарий ва услубий асослари Ҳарбий ҳолат вақтида санитария-эпидемиология муассасалари ишининг мазмуни ва уни ташкиллаштириш, Биотерроризм. Душманнинг бактериологик қуроли. Тиббий эвакуация босқичларида қўшинларни бактериологик қуролдан ҳимоялаш асослари, Туберкулез эпидемиологияси ва профилактикаси, Эпидемиологик назоратнинг мазмуни ва уни ташкил қилиш., РЭТ ўтказиш. Касалланишнинг кўп йиллик динамикаси таҳлилий усуллари. Касалланишнинг йиллик динамикаси таҳлили. Касалланишнинг эпидемиологик белгиларига биноан таҳлили. Эпидемияга қарши чора-тадбирларни режалаштириш. Оператив эпи-

демиологик таҳлилни ташкиллаштириш ва ўтказиш усуллари. Кутуриш касаллигининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Қораоқсоқнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Куйдиргининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Риккетсиозлар эпидемиологияси ва профилактикаси. (Ку-иситмаси, канали риккетсиоз, Астрахан тошмали иситмаси, Тошмали тиф, Брилл касаллиги эпидемиологияси ва профилактикаси). Ўлат касаллигининг эпидемиологияси ва профилактикаси., Ўлатга қарши кийим-бош турлари. Қон инфекциялари. Геморрагик иситмалар эпидемиологияси ва профилактикаси, Ласса, Эбола, Денге, Фарбий Нил иситмаси, Сарик иситма эпидемиологияси ва профилактикаси. Ўзбекистон Республикасида Давлат эпидемиологик назоратини ташкиллаштириш ва ўтказиш. Туман ДСЭНМнинг эпидемиология бўлим структураси, штатлари, иш фаолиятини ташкиллаштириш принципи. ДСЭНМ эпидемиология бўлимининг аналитик иш фаолияти. ДСЭНМ эпидемиология бўлимида амалий иш бажариш, Иммунопрофилактика бўйича эпидемиологик назоратни ўтказиш ва ташкиллаштириш. Кенгайтирилган иммунизация дастури муаммолари ва истиқболлари. Аҳоли орасида дезинфекция хизматини ташкиллаштириш. Дезинфекция бўлимининг структураси ва иш фаолияти, дезинфекция босқичлари. Ўткир ичак инфекцияларида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш, Ичак гуруҳи касалликларида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Ич терламада ва бактерия ташувчиликда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва ўтказиш, умумий овқатланиш корхоналарида ишловчиларга нисбатан ўтказиладиган чора-тадбирлар. Салмонеллез касалликлари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Озиқ-овқат маҳсулотларидан захарланиш сабабларини аниқлаш ва олдини олиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш. Эпидемик чакнашларни текшириш асослари. Шигеллез касалликлари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Вабода эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва ўтказиш. Вабо касаллиги ўчоғида эпидемияга қарши тадбирларни ташкиллаштириш. Вабо бемори аниқланганда участка шифокорининг вазифалари. А ва Е гепатитида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. В, С ва Д гепатитда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Полиомиелит касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Ичак гуруҳи инфекциялари бўйича вазиятли масалалар ечиш. Аерозол инфекциялар устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Дифтерия касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Қизамиқ касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Қизилча касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Кўкйўтал касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Скарлатина касаллиги ўчоқларида эпидемиологик текшириш ўтказишнинг ўзига хос хусусиятларини ўрганиш. МКИ касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Грипп касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Эпидемик паротитда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва уни ўтказиш. Силда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг хусусиятлари. Сил касаллигининг ўпка, тери шакллари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни. Сил касаллигининг ошқозон-ичак тракти ва суяк шакллари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва унинг мазмуни, Мохов касаллигида эпидемиологик назорат. Касалхона ичи инфекциясида эпидемиологик назорат (болалар ва терапевтик бўлимларида), Касалхона ичи инфекциясида эпидемиологик назорат (акушерлик, гинекологик ва урологик клиникаларда), Юкумли касалликлар шифохоналарининг эпидемияга қарши иш тартиби, Юкумли касалликлар кабинетида амалий иш олиб бориш. Шифокорлик участкаларида профилактик ишларни ташкиллаштириш, МБМ ларида санитар-эпидемиологик режим асослари, мактабгача таълим муассасаларида эпидемияга қарши чора-тадбирлар, касалланиш, ўлим ва йўқотилган кунларни ҳисоблаш ва уларнинг интерпретацияси. Ўртача катталиқлар, дисперсия, стандарт оғишлар ва ишонччилик оралиғи (интервали)ни ҳисоблаш ва уларнинг интерпретацияси, аерозол инфекциялари бўйича вазиятли масалалар эчиш, карантин ва ўта хавfli инфекциялар профилактика марказида эпидемияга қарши чора-

тадбирлар режасини ўрганиш, ўлатда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш, қутуришда эпидемиологик назорат. Қутуришда профилактик ва эпидемияга қарши чора тadbирларни ўрганиш, қора оксоқда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. КУ иситмасида эпидемиологик назорат. Куйдиргида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Ўзбекистон Республикасида ОИВ- инфекцияси ва ОИТС этиологияси, патогенези, эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати ташкиллаштириш ва ўтказиш. ОИТС /ОИВ/ этиологияси, патогенези, эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назоратини ташкиллаштириш ва ўтказиш. Безгак эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Безгакнинг этиологияси, клиникаси, ташхисоти. Безгакнинг эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Геогелминтозлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Аскариндозда эпидемиологик назорат. Биогелминтозлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Энтеробиозда эпидемиологик назорат. Тошмали тиф ва Брилл касаллигида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Лейшманиозда эпидемиологик назорат. Коронавируслар инфекцияси этиологияси, патогенези, эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назоратини ташкиллаштириш ва ўтказиш.

Меҳнат физиологияси. Хавфли ва зарарли ишлаб чиқариш омиллари, уларнинг организмга таъсири, олдини олиш соғломлаштириш чора-тадбирлари. Токсикологик тадқиқотларни ўтказишни умумий асослари. Санитар-техник қурилмаларга қўйиладиган гигиеник талаблар. Пестицидларни қўлланилишда меҳнат гигиенаси. Аёлларни меҳнат гигиенаси. Шахсий ҳимоя воситаларини қўлланилиши. Ишловчилар саломатлиги. Ишлаб чиқариш объектларида давлат санитария назоратини ўтказиш. Турли саноат ишлаб чиқариш корхоналарида меҳнат гигиенаси.

Махсус модуллар блоки:

Аҳоли яшаш жойлари шароитида инсонларга атроф-муҳитнинг табиий ва ижтимоий омиллари таъсири. Атроф-муҳитни ифлосланттирувчи маънбалар. Кимёвий моддалар ва пестицидларни гигиеник меъёрлаштириш. Гигиеник мезонлари, усуллари. Атмосфера ҳавоси, ичимлик суви, сув ҳавзалари ва тупроқ ҳолатини гигиеник баҳолаш. Аҳоли турар жойлари, даволаш профилактика муассасалари, турар жой ва жамоат биноларини режалаштириш ва ободонлаштириш ва санитария-соғломлаштириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш.

Атроф-муҳит объектларининг гигиеник тафсилоти ва уларнинг инсон саломатлиги учун аҳамияти – ҳаво, сув, тупроқ ва қуёш нури. Огоҳланттирувчи ва жорий санитария назария ҳақида тушунча. Ҳаво муҳити, сув, тупроқ, қуёш нури радиациясининг гигиеник кўрсаткичларини текшириш усуллари. Экологиянинг асосий тамойиллари. Ташқи муҳит ва инсонлар ўртасидаги ўзаро таассуротлар. Меҳнат гигиенаси. Аҳолини соғлом овқатланишининг аҳамияти, гигиеник талаблар. Болалар ва ўсмирларнинг таълим- тарбия ва ўқитиш шароитларининг гигиеник аҳамияти. Коммунал гигиена, шахсий гигиена, психогигиенанинг долзарб муаммолари, бирламчи профилактик масалалари.

Соғлом овқатланиш асослари ва овқатланишнинг замонавий назариялари. Организмининг суткалик энергия сарфини аниқлаш. Асосий моддалар алмашинуви, овқатнинг специфик-динамик таъсирини ва турли фаолиятларга кетган қувват сарфини аниқлаш. Аҳолини овқатланиш ҳолатини ўрганиш. Озиқ-овқат маҳсулотларининг гигиеник экспертизаси (сут, гўшт, колбаса, балиқ, ун ва нон маҳсулотлари, ёғ ва мойлар, яхна ичимликлар ва банкали консервалар). Тайёр маҳсулотлар калорияси ва таркибидаги озиқ моддалар миқдорини аниқлаш. Озиқ-овқат маҳсулотлари таркибидаги бегона моддаларга баҳо бериш. Профилактик ва парҳез овқатланиш, ДСЭНМ овқатланиш гигиенаси бўлимида ташкилий услубий ишлар. Овқатланиш гигиенаси бўлимида огоҳланттирувчи ва жорий санитария назоратининг асослари. Умумий овқатланиш корхоналари, савдо корхоналарига қўйиладиган гигиеник талаблар ва уларни назорати. Бозорларни санитар-гигиеник текшириш қўйиладиган талаблар. Сут, гўшт, балиқ, қандолат, яхна ичимликлар ишлаб чиқариш корхоналарига қўйиладиган гигиеник талаблар ва шу корхоналарни санитария

назорати. Озиқ-овқат махсулотларини санитария-эпидемиологик аҳамияти ва овқатдан заҳарланиш профилактикаси.

Болалар ва ўсмирлар жамоасининг саломатлик ҳолатини ўрганишнинг гигиеник асослари. Ўсувчи организмнинг ўсиш ва ривожланиш қонуниятларининг гигиеник асослари. Жисмоний ривожланишнинг гигиеник асослари. Турли таълим муассасаларида-мактабгача таълим муассасалари, таянч мактаблари, академик лицей ва коллежларни лойиҳалаштириш ва қуришнинг гигиеник асослари. Болалар ва ўсмирлар фаолият гигиенаси. Организмнинг ишлаш қобилияти ва функционал ҳолатини баҳолаш усуллари. ТТМларида ўқув-тарбиявий, ўқув ва ўқув-ишлаб чиқариш жараёнларини ташкил этишнинг гигиеник мезонлари ва баҳолаш усуллари. Болалар ва ўсмирларни овқатланишига қўйиладиган гигиеник талаблар. Болалар ва ўсмирлар ўйинчоқлари, кийимлари, ўқув дарсликлари, жиҳозларига қўйилган гигиеник талаблар. Ўсмирларни касбга йўналтиришнинг гигиеник талаблари. Ёзги соғломлаштириш масканларида болалар ва ўсмирларни соғломлаштириш ишларига қўйилган гигиеник талаблар. Ривожланишида нуқсонли бўлган болалар ва ўсмирлар муассасаларининг гигиеник асослари. Полимер қурилиш материалларига қўйилган гигиеник талабалар. Болалар ва ўсмирлар муассасаларида огоҳлантирувчи ва жорий давлат санитария назоратини олиб бориш тартиблари. Болалар ва ўсмирлар жамоаси орасида соғлом турмуш тарзини ташкиллаштириш. Талабалар илмий тадқиқот ишларни амалга ошириш.

таълим йўналиши талабаларнинг умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича қўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

ҳарбий тиббий тайёргарлик, фуқаро муҳофазаси ва фуқаро муҳофазасининг тиббиёт хизмати бўйича амалга оширилиши лозим бўлган чораларни амалда қўллашни таъминлаши; табиий, техноген ва экологик фавқулодда вазиятда жабрланган аҳолига тиббий ёрдам кўрсатиш ва ўқокни бартараф этиш учун ФМТХ куч ва воситаларини, зарурий мол-мулк билан таъминотини билиши ва фойдаланиши учун замин яратиши;

таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминланиши;

касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиш, касбий нуқтаи назарнинг барқарорлигини таъминлаши лозим.

Электив модуллар:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда электив модулларнинг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. 5510300-Тиббий профилактика иши бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 36 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

1 кредит – 36 соатга тенг.

Ўқишнинг норматив муддати беш йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 256 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

назарий ва амалий таълим - 63 - 70%;

аттестация - 8 - 10 %;

таътил - 12 - 16 %;

малакавий амалиёт - 6 - 12 %.

Назарий ва амалий таълим ҳажми “Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот” билим соҳасига мувофиқ модуллар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий модулар	2,5 – 3,5 %;
умумкасбий модулар	65 – 75 %;
махсус модулар	15,5 – 21,5 %;
электив модулар	3 - 7 %.

Ўқув йилида таътил даврнинг умумий ҳажми 7 - 10 ҳафта қилиб белгиланади.

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модул, кредит, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, бакалавриятнинг асосий таълим дастури (бакалавр дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, тиббий профилактика иши, аҳоли саломатлиги, атроф-муҳит гигиенаси, санитар эпидемиологик назорат Давлат инспекцияси, санитар эпидемиологик осойишталик Агентлиги, болалар ва ўсмирлар гигиенаси, турли таълим муассасалари, таълим-тарбия жараёни, овқатланиш гигиенаси, давлат ва нодавлат озиқ-овқат корхоналарида давлат санитария назорати олиб бориш, коммунал гигиена, сув, тупроқ, аҳоли турар жойлари, меҳнат гигиенаси, радиацион гигиена, турли ишлаб чиқариш корхоналаридаги ишлаб чиқариш жараёни, босқич, радиацион хавфсизлик, шахсий ҳимоя воситалари, аҳоли саломатлиги, соғлом турмуш тарзини шакллантириш, эпидемиология, юқумли ва соматик касалликлар эпидемиологияси, ОИТС, ВИЧ.

**Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий тиббиёт ва фармацевтика
олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари**

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг
Тиббий таълимни ривожлантириш маркази
Директор _____ **Н.Р. Янгиева**

2020 йил « 01 » 04

М.ў.

Тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасалари
Ректорлар раёсати раиси
Ректор _____ профессор **Б.Т.Даминов**

2020 йил « 10 » 04

М.ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири
ўринбосари _____ **У.Ю.Сабилов**

2020 йил « 08 » 09

М.ў.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Фан ва таълим бош бошқармаси бошлиғи
_____ **Ў.С. Исмаилов**

2020 йил « 25 » 08

М.ў.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги олий ва ўрта махсус
таълимни ривожлантириш бошқармаси бошлиғи

_____ **Г.Юсупалиева**

2020 йил « 25 » 08

М.ў.